

כיצד מעברין פרק חמישי עירובין

נה.

עין משפט נר מצוה

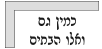
א מ"י פ"ג מהל' מ"ח
הלכה:
ב מ"י פ"ג מהל' שבת
הלכה ו' סגנון לאין סו'
טו"ש ע"א פ"י שם ספ"ק
ז:
יא ג מ"י שם הל' ח
טו"ש ע"א פ"ד:
יב ד מ"י שם הלכה ו'
טו"ש ע"א פ"א:
יג ה מ"י שם הל' ח
טו"ש ע"א פ"ד:
יד ו ז מ"י שם הל' ה
טו"ש ע"א פ"ד ספ"ק
כג"ה ו'כ"א פ"ד ז:

רבינו הגאון (המשך)
החוט המתוח מזה ומזה,
ומודד מן החוט ולהלן
אלפים אמה. וזוהו העיר
עשויה כמין קשת

או כמין (טס) [גם]

רואין אותה העיר כאילו
היא מליאה בתים
וחצירות, וכאילו הן
מרוכזות בקשת כמין
טבלא מרובעת וכן הגם,
ומודד מהן ולהלן אלפים
אמה. אמר רב הונא עיר
העשויה כקשת, (ו) אם יש
בין ראשיה פחות
מארבעת אלפים אמה
מודדין לה, ברביע.
ורואין כאילו היא מלאה
בתים וחצירות, ונתנין
לה אלפים אמה חתום מן
היתר ולהחין. ואם לאו
מודדין מן הקשת. פי'
כגון מקום העיר שעשוי
כקשת מרובה, והיתר הוא
מערבי, ושתי ראשי
הקשת חשובות כמין שני
פיגמין אחד בולט לצפון
ואחד בולט לדרום,
וצריכין לתחוח חוט
משה עולה עד נגד
הקשת מקום החץ. (ראין)
[גם] היתר פחות
מארבעת אלפים אמה,
נמצא המתוח מן הצפון
לדרום על גבי הקשת
פחות מדי אלפים כמדת
היתר, והרדיון במקום
החץ מהלכין כליפ הדרום
החץ מהלכין אמה וכן
לצפון. אבל אם הם ד'
אלפים אמה יצאו מתורת
פגימה [ונעשו תחום]
שלם. וכן בשני ראשיה
כיון שיש (בין) ביניהם
שני תחומין נסתלקין מהן
גורת פנים, ואין מודדין
(אלא) מן היתר וכיושבי
שדות הן חשובין
שמודדין להן מפתח
בתיהן, ואקשין ומי אמר
רב הונא הכי, כי אין
שמודדין אילו מאילו עד
שהיה ביניהן מקום חרב
בלי שיש ד' אלפים אמה,
חזתו הוא דאמר
הומת העיר שנפרצה
(באמה) [במאה]
וארבעים ואחת אמה
ושלש עשר דנה כרין
עיר קשת אשפי' שתי

עיר העשויה בקשת. הא ללא נקט רב הונא מלמיה אשני פגומין
משום דסתם פגום הוא מוך שבעים אמה ושיריים מעיקר
העיר וכיון דהוי מוך עיבור העיר אפי' יש בין פגומין יותר מד'
אלפים רואין כאילו חוט מתוח עליהם ואפילו יש פגומין הרבה זה
אחר זה כל אחד מוך ע' אמה ושיריים
של חצירו צני רשעי רשעי שמה יש
לחלק דגבי פגומין שאינם מעיקר
העיר אפילו אין שם הצלעת תחומין
מעבדין אותן עם העיר לפי שצטול
אגב העיר אלז' צ' ראשי הקשת שהם
מעיקר העיר אין מצטלין אגב העיר
ולכך צני שיהא שם הצלעת תחומין
ומיהו נראה לר"י דאין לחלק בין שני
פגומין לעיר העשויה כקשת וכן פ"ח
והא ללא נקט רב הונא מילמיה על
שני פגומין משום דצרימא לא איירי
בשני פגומין מרוח אחת אלא בפגום
אחד: **פחות מד' אלפים מודדין**
מן היתר. רבה בר רב הונא צני נמי
בסמוך שגם בין יתר לקשת לא יהא
יותר מאלפים משום דצני שיהו
תחומין מוצלעין מכל ד' אלז' לרבה
צריה לרבה בר רב הונא דלאמר
מודדין מן היתר ואפי' יותר מאלפים
בין יתר לקשת משום דאי צני הדר
אמי ליה דרך צמים ולא חש שיהו
מוצלעין רק מנז' אחד נראה דהוא
הדין נמי לדידיה אס' אין בין יתר
לקשת אלא אלפים מודדין לו מן
היתר אפי' יש יותר מד' אלפים בין
שני ראשי הקשת דהא מני' אמי דרך
היתר (י) מראש האחד לראש האחר
כיון דהיתר מוצלע מוך הקשת:
ואס

פגומין השתא בית אחד אמרת
שני בתים מיבעיא לא צריכא משתי רוחות מהו דתימא מרוח אחת אמרינן
משתי רוחות לא אמרינן קא משמע לן היתה עשויה כמין קשת או כמין גאם
רואין אותה כאילו היא מלאה בתים וחצירות ומודד ממנה ולהלן אלפים אמה
(ט) אמר רב הונא עיר העשויה כקשת אם יש בין שני ראשיה פחות מארבעת
אלפים אמה מודדין לה מן היתר ואם לאו מודדין לה מן הקשת ומי אמר רב
הונא הכי והאמר רב הונא חומת העיר שנפרצה במאה וארבעים ואחת ושליש
אמר רבה בר עולא לא קשיא כאן ברוח אחת כאן משתי רוחות ומאי
קמ"ל דנותנין קרפף לזו וקרפף לזו הא אמרה רב הונא חדא זימנא דתנן
זימנא

פגום. גימל יווי עשוי כמין קף כפופה (ש) שלנו: רואין אופה כאילו היא מלאה בתים.
כשצא למדוד תחומין מן הכפון מודד מן היתר כאילו היתה מוקפת צמים והדר בקשת לא יתחיל למדוד מצימו
ולצפון אלפים אלא כל העיר עד היתר חשונה לו כד' אמות וכן העשויה כמין גאם היוצא מן המזרח למערב אע"פ
שאין צמים במערב רואין כאילו מלא כל החלל צמים וכן מן הדרום לצפון והיוצא מצימו אין חלל החלק של עיר עולה
לו מן המדה: ארוכה כמות שיהא פשוט. וכי תעלה על דעתך שיקצנה: דארינא וקטינא. קצרה צרפחה:
מהו דקמא. ירמינה למזרח ולמערב עד שתהא מרוכזת יפה: קמ"ל כמות שהיא מניחין אותה שהרי יש לה פילות:
דמרבעא אלז' לא מרבעא צריבעו של עולם. שיהא צפונה לצפון עולם ודרומה לדרום עולם אלא עומדת

באלכסון: לא צריכא לז' רוחות. אחד לחפון וא' לדרום: בין צ' ראשיה. היינו אורך מקום היתר: פחות מד'
אלפים. תחום ראשה זה נבלע בתוך תחום ראשה האחר נעשית עיר אחת ומודדין לה מן היתר ורואין כאילו
היא מלאה צמים ואם יותר מד' אמות היתה אחת ומודדין לה מן הקשת לכל אחד מפתח
ציתו וחלל העיר החלק שאין צו צמים מן המדה הוא: חומת העיר שנפרצה שיעורה קמ"א ושליש. אס' רוחב
פירצה קמ"א אמות ושליש דהיינו שיעור צ' קרפפות של שבעים אמה ושיריים ונעשו כצ"י עיירות להיות אחת והיוצא
מזו לזו ללכת דרך זו חוזה לה אין עולה לו מדת העיר מן המנין. אלמא ציזמר מקמ"א ושליש הוא הבדלה: כאן
מרוח אחת. עיר העשויה כקשת אינה מובדלת אלא מרוח אחת הלכך עד דהוי ד' אלפים: והא דחומת העיר שנפרצה צמתי רוחותיה זו כנגד זו קאמר
הונא דנותנין קרפף לזו וקרפף לזו דשתי עיירות הסמוכות זו לזו נותנין קרפף של שבעים אמה ושיריים לכל אחת כעיר אחת כדי לחצרים
ע"י קרפפות הללו לעשותן כעיר אחת ואע"פ שאין צנין בין הקרפפות וגם הקרפפות עצמן אינן מוקפות ממינה אלא שיעור קרפף קאמר:
נותנין

עירות הן כשתן קרפף לזו [וקרפף לזו] שהן כל קרפף שבעים אמה ושיריים, והקרפפות מערבות אותן וכאחת
הן חשובות, יתר מיכן לא. ופרקינן זו חומת העיר שנפרצה פירצה משתי רוחות זו כנגד זו שנחלקו לשתיים. לפיכך
אמר רב הונא אם פירצה כנגד קרפף לזו וקרפף לזו, ועינין בהוקתן עומדות אם יתר מיכן נחלקו. אבל בעיר העשויה
כקשת שאינה חריבה אלא מרוח אחת בלבד, והקשת עומד בישוב ואי הוה אלפים אמה אין ויא לא. ואקשין
ומאי אתא רב הונא לאשמעינן בחומת העיר שנפרצה, כי אם יש בפירצה (מאה וארבעים ואחת) אמה ושליש
שהן כדי (שהן) [שני] קרפפות, עשאן הקרפף להיותן אחת [הא אמרה רב הונא חדא זימנא דתנן

והיינו דאמר רב אבדימי. הא דלמנן לררין לטרות ולהעמיד סימנין
ולהערים בתחבולות כדי שתמקיים התורה בצומתה היינו דר' אבדימי
דמפרש דיוקא דקרא שאם צמתיים היא צריך אמה לעלות אחריה:
סארינן. מחזירין בעיירות: סארינן. [א] צעירין במקומן אלא נראה ואינו

נראה דאמר לעיל [א]: ארוכה כמות
שהיא. לקמן מפרש: עגולה עושין לה
וויזו. כשצא למדוד תחומין לקלוטיה

לא ימדוד לה מהחומה
אלא יוסף לה ריבוע
כלומר ירחיק מן
החומה כדי ריבוע

דהא מרבינן פילות לכל מילי דשבת'
ואח"כ ימדוד תחומי הקרנות שאם צא
לצאת דרך קרן העיר ישמך כדליתמו
רביע דמרובע יתיר על העגול רביע:
מרובעת אין עושין לה וויזו. לקמן
מפרש: היתה רחבה מזה זה וקלרה
כשצא למדוד תחומין למערב אלא
קרן מערבית דרומית אינו מודד מן
החומה אלא מרחיק ומושך למערב
עד כנגד חודה של קרן מערבית
לפניות הנמשכת ויא' למערב מודד

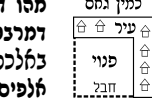
וכן לקרן דרומית
מזרחית: היה ציט
אחד. בולט מחומת
העיר לאחת הצדדין
כשצא למדוד תחום
לפון אלא קרן מערבית
לפניות (א) כשצא למקום
שאין הצית בולט עם מרחיק מן
החומה עד כנגד מקום שכלה צלית
הצית לקרן מזרחית לפניות כאילו
חוט מתוח מכוון והולך כנגדו ממקום
שכלה הצית עד כנגד קרן לפניות
מערבית ומודד מן החוט ולפון אלפים:

וכן לקרן מזרחית: היה ציט
אחד. בולט מחומת
העיר לאחת הצדדין
כשצא למדוד תחום
לפון אלא קרן מערבית
לפניות (א) כשצא למקום
שאין הצית בולט עם מרחיק מן
החומה עד כנגד מקום שכלה צלית
הצית לקרן מזרחית לפניות כאילו
חוט מתוח מכוון והולך כנגדו ממקום
שכלה הצית עד כנגד קרן לפניות
מערבית ומודד מן החוט ולפון אלפים:

שני צמים כמין צ' פגומין. קס"ד לרוח
אחת וקאמר רואין כאילו חוט מתוח
מזה לזה. ולקמן פריך השמא צית אחד
אמרת רואין שני צמים מיבעיא:
היתה עשויה כמין קשת. שאין הצמים

במקום חבל הקשת: או כמין גאם. גימל יווי עשוי כמין קף כפופה (ש) שלנו: רואין אופה כאילו היא מלאה בתים.
כשצא למדוד תחומין מן הכפון מודד מן היתר כאילו היתה מוקפת צמים והדר בקשת לא יתחיל למדוד מצימו
ולצפון אלפים אלא כל העיר עד היתר חשונה לו כד' אמות וכן העשויה כמין גאם היוצא מן המזרח למערב אע"פ
שאין צמים במערב רואין כאילו מלא כל החלל צמים וכן מן הדרום לצפון והיוצא מצימו אין חלל החלק של עיר עולה
לו מן המדה: ארוכה כמות שיהא פשוט. וכי תעלה על דעתך שיקצנה: דארינא וקטינא. קצרה צרפחה:
מהו דקמא. ירמינה למזרח ולמערב עד שתהא מרוכזת יפה: קמ"ל כמות שהיא מניחין אותה שהרי יש לה פילות:
דמרבעא אלז' לא מרבעא צריבעו של עולם. שיהא צפונה לצפון עולם ודרומה לדרום עולם אלא עומדת
באלכסון: לא צריכא לז' רוחות. אחד לחפון וא' לדרום: בין צ' ראשיה. היינו אורך מקום היתר: פחות מד'
אלפים. תחום ראשה זה נבלע בתוך תחום ראשה האחר נעשית עיר אחת ומודדין לה מן היתר ורואין כאילו
היא מלאה צמים ואם יותר מד' אמות היתה אחת ומודדין לה מן הקשת לכל אחד מפתח
ציתו וחלל העיר החלק שאין צו צמים מן המדה הוא: חומת העיר שנפרצה שיעורה קמ"א ושליש. אס' רוחב
פירצה קמ"א אמות ושליש דהיינו שיעור צ' קרפפות של שבעים אמה ושיריים ונעשו כצ"י עיירות להיות אחת והיוצא
מזו לזו ללכת דרך זו חוזה לה אין עולה לו מדת העיר מן המנין. אלמא ציזמר מקמ"א ושליש הוא הבדלה: כאן
מרוח אחת. עיר העשויה כקשת אינה מובדלת אלא מרוח אחת הלכך עד דהוי ד' אלפים: והא דחומת העיר שנפרצה צמתי רוחותיה זו כנגד זו קאמר
הונא דנותנין קרפף לזו וקרפף לזו דשתי עיירות הסמוכות זו לזו נותנין קרפף של שבעים אמה ושיריים לכל אחת כעיר אחת כדי לחצרים
ע"י קרפפות הללו לעשותן כעיר אחת ואע"פ שאין צנין בין הקרפפות וגם הקרפפות עצמן אינן מוקפות ממינה אלא שיעור קרפף קאמר:
נותנין

מרבעה גותן וויזו. מרובעות אין עושין לה וויזו. כלומר אם אינה נתונה ברביעיה ברביעיה
ורדומה לדרום העולם. מהו דתימא נירבעה ברביעיה של עולם, קמ"ל דלא צריכין
ומצד אחר שכנגדו חמש מאות אמה, כגון שהיה הצד המזרחי
אלף אמה רחבו והמערבי ח"ק אמה רחבו, ונתנין גם לצד מערבי כרחבו מוחין ח"ק אמה רחבו להשוות הצדדין. כדי
למדוד אלפים אמה מחוץ אלף אמה מכלל צד. היה בית אחד יוצא מן העיר כמין פגום או שני בתים כמין שני פגומין,
יוצאין אחד למזרח ואחד לצפון רואין כאילו חוט מתוח עליהן ומצויאין גבול העיר למזרח וגבול העיר לצפון כנגד

ז' יור זה נדפס בדפוס וילנא ואין לו מנוח.

